

FALUN BORLÄNGE REGIONEN

Förstudie

YOURNI – Young refugees Need Integration

Falun Borlänge-regionen AB · Forskargatan 3 · 781 70 BORLÄNGE · Sweden
info@fbregionen.se · Tel +46 243 24 80 40 · www.fbregionen.se

FALUN

I Gysse ingår även:

BORLÄNGE

HEDEMORA

GAGNEF

LEKSAND

LUDVIKA

MALUNG-SÄLEN

SMEDJEBACKEN

RÄTTVIK

SÄTER

VANSBRO

Bakgrund

Inom Gysam arbetar man för att ungdomar ska känna att de har goda möjligheter till utbildning och arbete. Mycket handlar om att utveckla en gymnasieskola där alla elever har möjlighet att växa och lära. De senaste åren har flera av Gysams 11 medlemskommuner tagit emot många flyktingar och har därmed stora utmaningar i att utbilda både i svenska, vanliga skolämnen, men också hur den svenska arbetsmarknaden ser ut och hur det svenska samhället fungerar. Gysams medlemskommuner har kommit överens om att möta dessa utmaningar gemensamt.

Gysam har inlett ett samarbete med 6 länder i Europa (Yourni – se www.yourni.eu för att få veta mer) för att bli bättre på att använda teknik i språkutbildning och för karriärrådgivning. Detta med den övergripande målsättningen att snabbare integrera nyanlända ungdomar i samhället. Bakgrunden till samarbetet ligger i ett behov av att samarbeta över landsgränserna, många har uppmärksammat faktumet att en av lösningarna ligger i gemensamma europeiska strategier. Självklart måste även utbildningssystemen i varje land agera. Inom projektet är man fokuserad på att synliggöra verktyg och arbetssätt, utbyta erfarenheter och bästa praxis.

Syfte

Syftet med förstudien är att inom Gysam jobba tillsammans för att möta utmaningar man gemensamt står inför med ett stort antal nyanlända. Detta b.l.a. genom ett Erasmus+ Projekt med 6 andra länder för att utveckla mobila metoder för snabbare språkutveckling och karriärrådgivning. Se www.yourni.eu för att få veta mer om projektet och de kompetensutvecklingsaktiviteter som kommer att äga rum under 2016-2018. Inom Gysam samverkar man också på närmare håll i nätverk för rektorer, lärare och mellan offentliga aktörer såsom migrationsverket, socialtjänsten,

Omvärldsbevakning

Flyktingströmmen

2015 sökte cirka 163 000 människor asyl i Sverige. Av dem var 35 400 ensamkommande barn, enligt migrationsverkets prognos skulle Sverige ta emot 7800 ensamkommande barn totalt under 2015. Det var, och är, en stor utmaning för landets kommuner att det kom så många fler än förväntat.¹

Av dessa hamnade ett flertal i Dalarna, i mars 2016 var det 8279 asylsökande inskrivna på migrationsverket i Dalarna.²

Sedan den 1 mars 2016 är alla kommuner skyldiga att ta emot nyanlända för bosättning. Många asylsökande som har fått uppehållstillstånd ordnar själva sitt boende, men den som inte kan ordna sitt boende själv kan få hjälp och stöd med att bosätta sig i en kommun. De personer som enligt bosättningslagen ska erbjudas hjälp att ordna boende är nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd som flyktingar eller annan skyddsbehövande enligt vissa bestämmelser i utlänningslagen samt anhöriga till dessa personer. När en asylsökande har fått uppehållstillstånd och vill ha hjälp med att hitta ett boende anvisar migrationsverket en

¹ <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2016/2016-01-01-Nastan-163-000-manniskor-sokte-asyl-i-Sverige-2015.html>

² <http://www.lansstyrelsen.se/Dalarna/Sv/nyheter/2016/Pages/lagesbild-av-flyktingsituationen-i-dalarna.aspx>

kommun som ansvarar för mottagandet av henne eller honom. Hur många som ska anvisas för bosättning och mottagande under året styrs av länstalen som tas fram utifrån migrationsverkets prognoser och beslutas av regeringen. Länsstyrelserna beslutar därefter kommuntalen som är länstalen fördelade på kommunnivå.

År	Antal flyktingar till Dalarna (gäller personer med uppehållstillstånd)
2014	1696
2015	2296
2016	2750
2017	616

3

Sveriges och Dalarnas digitala agenda

2011 fattade Sveriges regering beslut om en digital agenda för landet. Det övergripande målet för it-politiken är att *”Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.”*⁴

Utifrån Sveriges digitala agenda har man i Dalarna tagit fram en digital agenda. Denna består av sex delar; Framtidens skola, digitalt innanförskap, modernt företagande, e-förvaltning, e-hälsa och bredband. Målsättningen med denna är på samma sätt som den nationella it-politiken att *”Dalarna och Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter”*.⁵

Digitalisering av skolan

Skolverket har lämnat två förslag på nationella strategier för skolans digitalisering till regeringen, den ena för förskolan, f-klass, fritidshem och den obligatoriska skolan. Den andra för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och skolväsendet för vuxna. Om regeringen fattar beslut om dem så kommer strategierna att gälla från 2017-2022.⁶

Visionen är bl.a att skolväsendet ska präglas av att digitaliseringens möjligheter tas tillvara så att de digitala verktygen och resurserna bidrar till att resultaten förbättras och verksamheten effektiviseras.⁷

I regeringens budget för 2017 så skriver man så här om den nationella it-strategin för skolan: *”Skolverkets uppföljningar visar att tillgången till och användningen av digitala verktyg har ökat i förskolan och grundskolan. Fördelningen är emellertid ojäm mellan huvudmän och skolor och betydande andelar av rektorer, lärare i skolan och personal i förskolan uttrycker ett fortsatt kompetensutvecklingsbehov. Mot bakgrund av den strategiska potential som digitaliseringen har för skolutveckling och för utveckling av undervisningen och elevers*

³ <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-personer-med-uppehallstillstand/Bosattning-i-en-kommun.html>

⁴ http://www.regeringen.se/49bbbc/contentassets/6136dab3982543bea4adc18420087a03/it-i-manniskans-tjanst--en-digital-agenda-for-sverige-n2011.12_sid_6-8

⁵ <http://www.lansstyrelsen.se/Dalarna/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/infrastruktur-och-it/bredband/Pages/digital-agenda.aspx>

⁶ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/resurser-for-larande/itiskolan/nationell-strategi>

⁷ https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3647.pdf%3Fk%3D3647 sid 4)

kompetens, och därigenom för ökad måluppfyllelse och likvärdighet, är Skolverkets uppdrag om framtagande av en it-strategi ett viktigt verktyg.”⁸

Regeringen arbetar, utifrån de förslag som Statens skolverk redovisat under våren 2016, med att utarbeta it-strategier inom skolväsendet. Strategierna avser förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolan samt motsvarande skolformer respektive gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och skolväsendet för vuxna. Det svenska utbildningsväsendet behöver uppmuntra insatser som görs för att fler personer ska utveckla kunskaper och förmågor som innebär att de är förberedda för ett aktivt deltagande i ett allt mer teknikorienterat arbets- och samhällsliv och för ett stärkt entreprenöriellt lärande och med hjälp av it stimulera innovativa förmågor. Betydelsen av socialt och hållbart företagande ska poängteras i detta arbete.” (sid 200f)

Common European Framework for Languages (CEF)

CEF är en riktlinje utarbetad av Europarådet för att beskriva färdigheter inom ett främmande språk. Referensramen består av olika nivåer med beskrivningar för att mäta vilken färdighet man har inom ett visst språk baserat på hör-, skriv-, tal- och läsfärdigheter. Den utvecklades för att vara en gemensam grund för människor som arbetar med moderna språk i Europa vid utarbetande av läromedel, examina, kursplaner och läroplaner.⁹

I Dalarna används inte ramverket i större utsträckning, den enda aktören i Sverige som använder CEF är Folkuniversitetet.¹⁰ I de övriga länderna i projektet ter sig användandet av CEF väl inarbetat, inte bara inom skolan utan även arbetsgivare använder sig av det som gemensam skala för att veta vilken språknivå en eventuell arbetstagare ligger på.

Mål

Målet med förstudien har varit genomföra en kartläggning inför projektet som finansieras inom Erasmus + KA2, strategiska partnerskap, med namnet ”Integration of young refugees – using mobile devices to better language acquisition and relevant career guidance” ”YOURNI!”

Enkätfrågor Resultat

Under maj och juni månad 2016 har följande gemensamma frågeställningar kartlagts för de 7 länderna som ingår i Erasmus+-projektet. Frågorna har ställts till skolpersonal, men även till nyanlända ungdomar som är inskrivna på IM-språk.

Nedan presenteras Sveriges resultat. Resultaten för alla deltagande länder kommer att sammanställas under okt 2016.

⁸ <http://www.regeringen.se/contentassets/e926a751d9eb4c978c4d892c659ebc8e/utgiftsomrade-16-utbildning-och-universitetsforskning> sid 115

⁹ https://sv.wikipedia.org/wiki/Gemensam_europeisk_referensram_f%C3%B6r_spr%C3%A5k

¹⁰ <http://www.folkuniversitetet.se/Las-mer-om-sprak/Europeiska-referensramen-for-sprak/>

Resultat

Allmän information

1. Vilket land arbetar du i?
56 personer från Sverige svarade på enkäten
 2. Vilken typ av institution arbetar du för?
54 personer svarade att de arbetade på skola och två personer har inte svarat på frågan
 3. Hur många flyktingar undervisar du för varje vecka?

Färre än 10	7
Mellan 10 och 29	32
Mellan 30 och 49	10
Mellan 50 och 69	2
Mer än 69 personer	2
 4. Vilken ålder har merparten av flyktingarna?

Yngre än 16	0
Mellan 16 och 20	50
Mellan 21 och 25	0
Mellan 26 och 29	0
Äldre än 29	0
Inget svar	3
- Språk**
5. Hur många analfabeter finns i klassen?

Mellan 0 % och 20 %	45
Mellan 21 % och 40 %	4
Mellan 41 % och 60 %	2
Mellan 61 % och 80 %	0
Mellan 81 % och 100 %	2
Inget svar	3
 6. Hur många av flyktingarna använder det latinska alfabetet för sitt modersmål?

Mellan 0 % och 20 %	38
Mellan 21 % och 40 %	5
Mellan 41 % och 60 %	8
Mellan 61 % och 80 %	0
Mellan 81 % och 100 %	1
Inget svar	4

7. Hur många av dina flyktingar har lärt sig att läsa och skriva?

I skolan	
0%	1
Mellan 1 % och 20 %	7
Mellan 21 % och 40 %	12
Mellan 41 % och 60 %	8
Mellan 61 % och 80 %	8
Mellan 81 % och 100 %	13
Inget svar	7

8. Hemma/med familjen

0 %	0
Mellan 1 % och 20%	5
Mellan 21 % och 40 %	19
Mellan 41 % och 60 %	8
Mellan 61 % och 80 %	1
Mellan 81 % och 100 %	1
Inget svar	22

9. Autodidakt

0%	10
Mellan 1 % och 20 %	11
Mellan 21 % och 40 %	7
Mellan 41 % och 60 %	1
Mellan 61 % och 80 %	1
Mellan 81 % och 100 %	0
Inget svar	26

10. Annat

0 %	10
Mellan 1 % och 20 %	10
Mellan 21 % och 40 %	2
Mellan 41 % och 60 %	0
Mellan 61 % och 80 %	0
Mellan 81 % och 100 %	34
Inget svar	

11. Vilket är det mest förekommande modersmålet bland dina flyktingar?

Somaliska	11%
Tigrinja	9%
Dari/Farsi	40%
Persiska	15%
Arabiska	18%
Övriga språk ¹¹	7%

¹¹ Paschto, Sorani, Kurdiska, Spanska, arabisk engelska

Hur många av dina flyktingar har minst nått nivån A2 enligt den gemensamma europeiska ramen för språk CEF (Common European Framework for Languages)?

12. Engelska

0 %	2
1 % och 20 %	13
21 % och 40 %	12
41 % och 60 %	3
61 % och 80 %	2
81 % och 100 %	0
Inget svar	24

13. Franska

0 %	15
1 % och 20 %	6
21 % och 40 %	0
41 % och 60 %	0
61 % och 80 %	0
81 % och 100 %	0
Inget svar	35

14. Tyska

0 %	19
1 % och 20 %	1
21 % och 40 %	0
41 % och 60 %	0
61 % och 80 %	0
81 % och 100 %	0
Inget svar	36

15. Italienska

0 %	17
1 % och 20 %	2
21 % och 40 %	0
41 % och 60 %	0
61 % och 80 %	0
81 % och 100 %	0
Inget svar	37

16. Spanska

0 %	14
1 % och 20 %	5
21 % och 40 %	0
41 % och 60 %	0
61 % och 80 %	1
81 % och 100 %	0
Inget svar	36

17. Svenska

0 %	2
1 % och 20 %	5
21 % och 40 %	10
41 % och 60 %	7
61 % och 80 %	4
81 % och 100 %	9
Inget svar	19

18. Turkiska

0 %	14
1 % och 20 %	6
21 % och 40 %	0
41 % och 60 %	0
61 % och 80 %	0
81 % och 100 %	0
Inget svar	36

Yrkesvägledning19. Använder du f.n. språk-appar när du undervisar flyktingar?

Ja	11
Nej	42
Inget svar	3

20. Om ja vilka appar använder du?

Swedish

Lexin

Google translate

Läskod, Skolstil, Bitsboard

Lexin, hejsvenska, digitalaspåret, nok.se, webbmagistern, kreativpedagogik, sfa, youtube, tyda, svtplay, King of Math Junior.

Olika, men mest förekommande är översättningsappar och lexicon

Jag använder persiska appar för modersmålet

Lexinapps, hej svenska, m.m.

lexia

21. Erbjuder du personligen systematisk och strukturerad karriärrådgivning till individuella flyktingar?

Ja	14
Nej	38
Inget svar	4

22. Om ja, beskriv kortfattat institutionens verksamhet för att ge yrkesvägledning till unga flyktingar.

Beskriver vilka kompetenser som söks på arbetsmarknaden

De har minst en karriärguidning per termin

De studerande har mins en karriärguidning per termin.

Varje student har en individuell plan

De träffar en vägledare.

Använder aktiviteter i min undervisning och ger råd till mina mentorstudenter.

23. Använder du appar för karriärvägledning?

Ja	2
Nej	50
Inget svar	4

24. Om ja vilka använder du

Webbsidor

Olika webbsidor

25. Rekommenderar ni specifika webbplatser för yrkesvägledning till flyktingar?

Ja	19
Nej	32
Inget svar	5

26. Om ja, vilka rekommenderar ni?

Arbetsförmedlingen, de har bra information och filmer om olika karriärvägar, som är enkla att förstå

Digitala spåret

[www.arbetsförmedlingen.se](http://www.arbetsformedlingen.se)

Arbetsförmedlingen

www.immi.se

www.informationsverige.se

www.arbetsformedlingen.se

Arbetsförmedlingen, verksamt, kommunsidorna

www.ams.se

www.sfiportalen.se

www.hejsvenska.se

Tekniska frågor

27. Har du tillförlitlig och bra tillgång till internet som du kan använda i klassrummet?

Aldrig	0
Sällan	2
Ofta	25
Alltid	25
Inget svar	4

28. Hur många av dina flyktingar har sin egen mobiltelefon

Färre än 20 %	1
Mellan 20 % och 49 %	0
Mellan 50 och 79 %	6
Mer än 80 %	46

Hur många av dina flyktingar med mobiltelefoner använder följande operativsystem?

29. Android

0%	2
1% - 20%	2
21% - 40%	6
41% - 60%	22
61% - 80%	8
81% - 100%	8
Inget svar	8

30. Apple iOS

0%	2
1% - 20%	7
21% - 40%	14
41% - 60%	14
61% - 80%	3
81% - 100%	2
Inget svar	14

31. Windows

0%	8
1% - 20%	13
21% - 40%	1
41% - 60%	0
61% - 80%	0
81% - 100%	2
Inget svar	32

I genomsnitt hur gamla är de mobiltelefoner som flyktingarna använder?

< 1 år	7
mellan 1 och 2 år	29
mellan 2 and 3 år	14
äldre än 3 år	1
inget svar	5

Vad är mest angeläget för dig att förbättra när det gäller undervisning av flyktingarna?

Välj endast ett alternativ.

Material	23 %
Media	9%
Didaktisk träning	23%
Assistans i klassrummet	30%
Teknisk infrastruktur	10 %
Inget svar	5 %

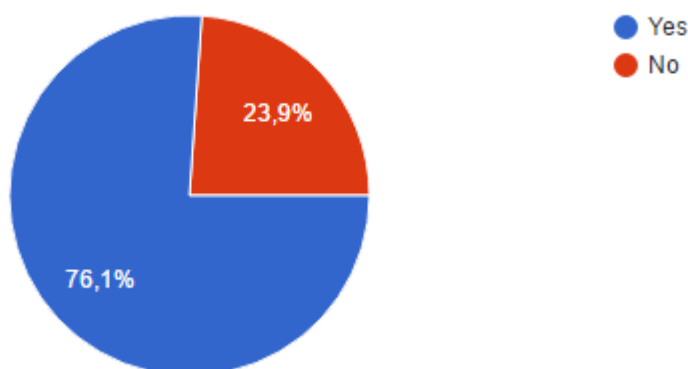
Övrigt

- "Vi har många utbildade lärare, varför vi behöver mer didaktisk utbildning."
- "Jag saknar material på svenska mer lämpad för denna åldersgrupp av studenter. Det är också svårt för dem att komma till nivån för betyg. Jag hoppas att det nya materialet för kartläggning från Skolverket kommer att hjälpa oss med det."
- "Det är svårt att avgöra vad jag mest behöver. Jag saknar ett alternativ på listan ..."
- "I mitt fall jag är det mest angelägna att beslut fattas politiskt och av "Skolverket", hur man gör systemet för våra studenter mer garanterat jämlikt (nationella beslut, krav och garantier). Vi måste få mer tydlighet i systemet."
- "-Digitaliseringen är en sofistikerad metod för undervisning och för studenter ett alternativ att använda surfplattor tillsammans med smartphones."
- "- att lära sig språk är det enda målet för unga flyktingar, men fortsatta studier är det viktigast målet för majoriteten av unga flyktingar. En nytt övervägande kring denna fråga är mycket viktig.
Lärare i sv./SVA/sv. 4-9 and IM"
- Om E1:
"Vi behöver till exempel material för flyktingar med läs- och skrivsvårigheter och assistans av specialister med rätt teknisk utrustning."
- "Jag känner ett akut behov av att göra elevgrupperna mindre, helst 15 och högst 20 i en klass. Idag innehåller grupperna ett alltför brett spektrum av kunskaper i svenska och skolbakgrund. Jag tror att skolan måste tänka mindre på att spara pengar till varje pris, och lägga mycket mer omsorg på att ordna eleverna i grupper enligt dessa faktorer, och på en skala med minst tre olika nivåer, eller fyra. Att inte ta hänsyn till dessa faktorer är att försumma behoven hos individer, både i botten och toppen av skalan."
- "Jag tror att det bör finnas en nivå för analfabeter och de som nästan är det. Kanske de skulle dra nytta av att lära sig läsa och skriva på sitt modersmål först, och senare på svenska. Det är ett förslag som kan vara värt att titta närmare på. Över denna nivå bör det finnas två eller tre andra nivåer. Men jag ser ett problem när det gäller att fastställa dessa nivåer. Det svenska skolsystemet är inte konstruerat enligt CEF skalan, eftersom eleverna nästan alltid haft svenska som modersmål. Det är svårt att jämföra och bedöma elevernas kunskaper mellan grupper med olika kunskaper i majoritetsspråket. Den mängd kunskap att en svensk elev är tänkt att ha i slutet av skolår 9 är inte lätt att placera i CEF- ramen. Det beror på att det ses som en självklarhet att den svenska eleven har uppnått det mesta av de mätbara kunskaper genom hans / hennes modersmål. Och CEF- ramen gäller endast de framsteg någon gör i ett andra språk. Inte helt jämförbara."

- *"Tanken är att våra elever ska stoppa huvudet fullt med alla språkkunskaper plus alla ämneskunskaper, som våra svenska elever i samma ålder redan kan flytande, och de måste göra det på bara ett par år om de vill få biljetten till ett bra liv..., gymnasiet. "Not a piece of cake!"!"*

Elevenkät

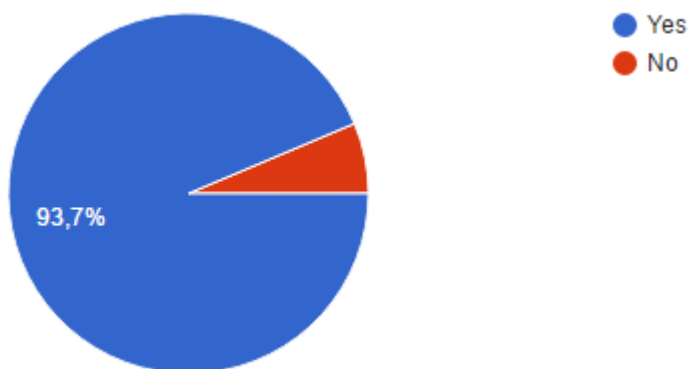
1. Använder du någon språk-app? (205 svar)

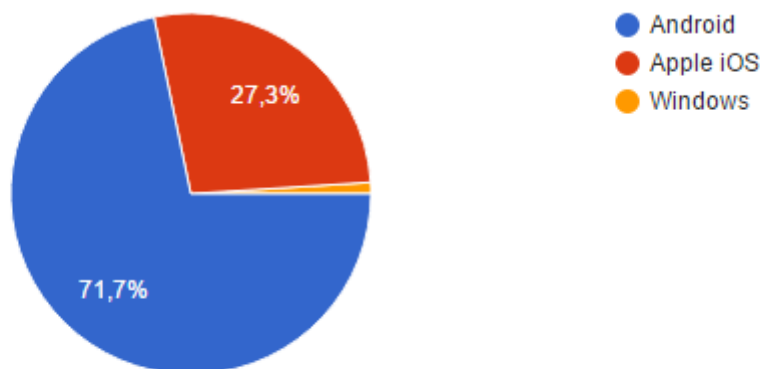
2. Om ja, vilka språk-appar använder du? (145 svar)

De mest förekommande apparna som används är Google translate och Lexin.

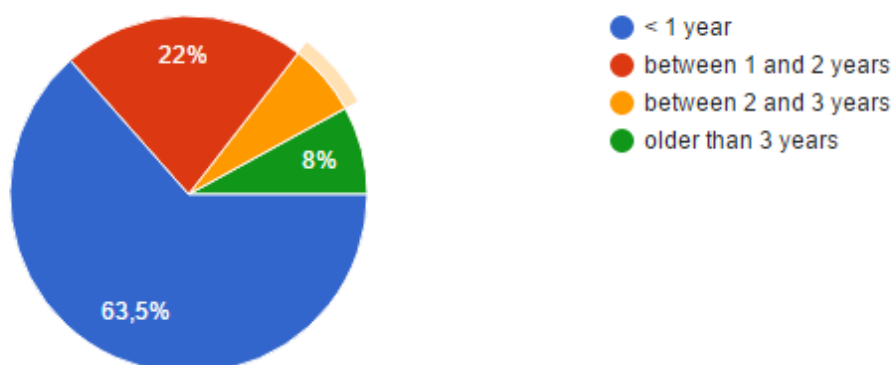
3. Har du en egen mobil-telefon? (205 svar)

4. Vilket operativ-system har din telefon? (198 svar)

5. Hur gammal är din mobil telefon? (200 svar)

Sammanfattande analys

Alla elever är mellan 16-20 år. Det är få som är analfabeter, en betydande del har lärt sig läsa i skolan, cirka 30 % av lärarna svarar att 41-80% av eleverna i deras klasser lärt sig läsa i skolan, samtidigt som de flesta inte lärt sig läsa hemma med familjen. Ett fåtal är självlärda. Det är få som använder det latinska alfabetet i sitt modersmål. Det vanligaste språket är Dari/Farsi (40%), följt av arabiska (18%) och persiska (15%). Det är 11% av eleverna som har somaliska som modersmål och 9 % tigrinja.

Mycket stor andel av lärarna använder inte idag teknik i sin undervisning, 79 % av respondenterna använder inte teknik i sin undervisning och 21% gör det. När det gäller eleverna så är förhållandet det motsatta: 76% av eleverna använder teknik för att lära sig svenska och 23 % gör det inte. De här grupperna behöver närma sig varandra.

Det var ett stort antal lärare som inte svarade på frågorna om den gemensamma ramen för språk. Det beror förmodligen på att detta arbetssätt inte är förankrat i Sverige hos utbildningsanordnare och arbetsgivare på samma sätt som de andra eu-länderna i projektet. Cirka 70 % av lärarna har inte svarat på frågorna gällande CEF.

Google translate och lexin är vanligast både hos eleverna och lärarna, men de appar eleverna uppger sig använda har en mycket större spridning.

Internettillgången är mycket god inom Gysam. Det verkar finnas något enstaka problemområde då 3% uppger att internettillgången i klassrummet sällan är tillförlitlig, men 97% uppger sig ha tillförlitlig och bra tillgång till internet i klassrummet.

Den vanligaste klasstorleken är mellan 10-29 st då 60% av lärarna uppger sig undervisa i klasser av den storleken. Men 18% av eleverna går i klasser med mellan 30-49 st elever och 4% i klasser med mellan 50-69 elever.

Ca 20 % av lärarna uppger sig använda språk-appar när de undervisar flyktingar. Av eleverna uppger sig ca 76 % använda appar för språkinläring.

De flesta lärare uppger sig ofta eller alltid ha tillgång till tillförlitlig och bra internet i klassrummet. (89%)

På frågan om vad som är mest angeläget att förbättra när det gäller undervisning av flyktingar så är det mest använda alternativet ”Assistans i klassrummet”, men det är en stor spridning på svaren. Av fritextsvaren kan man utläsa att flera lärare efterfrågar mer tydlighet, att politiska beslut fattas nationellt för att göra systemet mer jämlikt samt att lärarna behöver hitta metoder och verktyg för att bättre dela upp eleverna då de upplever att spridningen på kunskapsnivåerna är för stora i klassrummet. Sannolikt finns en del sådana verktyg att hitta i den digitala världen. En stor del av eleverna har tillgång till en egen smartphone, ca 94%. Då de flesta redan har egna enheter bör de gå att använda i undervisningen detta för att skapa större möjlighet till individuella lösningar samt att få igång lärandet även utanför klassrummet i enlighet med Yourni-projektets målsättningar.